

Säkerhetschef
Oskar Kirkbakk

Justitiedepartementet

Remiss – Struktur för ökad motståndskraft (dir. 2018:79)

Sammanfattning

Östersunds kommun tillstyrker utredningens förslag att en struktur med statliga myndigheter indelade i beredskapssektorer införs.

Östersunds kommun tillstyrker utredningens förslag att landet delas in i större geografiska områden för civil ledning och samordning, civilområden, samt att dessa ska ledas av en civilområdesansvarig länsstyrelse benämnd civilområdeschef.

Östersunds kommun är positiv till utredningens förslag att förtydliga och strukturera om kommunernas arbete med risk- och sårbarhetsanalyser och tillhörande normerande och hanterande styrdokument.

Östersunds kommun är kritisk till behovet av en ny lag, lagen om kommuners och regioners beredskap, som av utredningen föreslås ersätta den nuvarande lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, då ändringsförslagen till stor del inte utgör den förbättring som utredning syftar till (att förtydliga kommuners och regioners beredskapsuppgifter) samt att de ambitionsökningar som lagen syftar till inte är finansierade.

Östersunds kommun avstyrker att länsstyrelsen och civilområdeschefen i samråd med Försvarsmakten skall kunna omsätta anvisningar och inriktningar från regeringen och centrala myndigheter till en dialog så att adekvata planeringsförutsättningar (att lokalt omsätta den av riksdagen beslutade försvarspolitiska inriktningen) kan ges till kommuner och regioner utan kommuners medverkan eller möjlighet till överklagande.

14.4.1 Risk- och sårbarhetsanalyser

Även om kommunen är kritisk till behovet av en ny lag i stort så är utredningens förslag på hur arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) ska moderniseras väl avvägda och anpassade till såväl arbetsinsats i förhållande till resultat och nytta men även avgränsad på ett realistiskt sätt i och med

det borttagna kravet att inhämta uppgifter från andra verksamheter inom det geografiska området och i stället fokusera på de egna samhällsviktiga verksamheterna. På så sätt kommer RSA arbetet mer att likna tillvägagångssättet men även synsättet på hur säkerhetsskyddsarbetet bedrivs, där respektive aktör tar fram underlag för den egna verksamheten. Därmed säkerställs även riktigheten i den aggregerade och länsövergripande RSA som Länsstyrelsen genomför i och med att de bedömningar som genomförs på aktörsnivå härrör från den egna organisationens personal och grunddata. Genom att införliva perspektivet höjd beredskap i RSA tas även hela hotskalan med i en och samma analys, varför bedömningar och beslutsunderlag kommer utgöra ett bättre prioriteringsverktyg för kommuners beslutsfattare och på så vis fungera som en hävstång för det civila försvaret. En aspekt som bör utredas vidare är hur även säkerhetsskyddsanalyser kan införlivas i denna typ av riskanalys, i syfte att skyddsdimensionera rätt i det egna kontinuitetsarbetet. Detta med beaktande av tillsynsansvaret för säkerhetsskydd vid kommuner.

14.4.2 Kommunernas och regionernas arbete med beredskap

Utredningens förslag om att kommuner ska ta fram ett normerande dokument som anger mål, riktlinje och ambitioner för mandatperioden är en konstruktiv utveckling av innevarande krav i överenskommelse. Tydligare fokus på förmåga är ytterligare ett stöd för förvaltningsorganisationers prioriteringar då de bakomliggande utredningarna och RSA enligt utredningens förslag ska ta höjd för hela hotskalan. Tillsammans med det eller de hantlande dokument som kommunen själv, enligt den föreslagna lagen, beslutar om ges möjligheten att anpassa styrdokument till den egna organisationens struktur för processarbete och därmed bli ett användbart verktyg och inte bara de hyllvärmare som nog varit fallet hos flera.

14.3 Beredskapsuppgifter för kommuner och regioner

Till att börja med så delar kommunen utredningens övervägande att kommuner och regioner ska ha separata lagar inom området. Förslagsvis sker en förnyad utredning i frågan efter det att utredningen om hälso- och sjukvårdens beredskap (S 2018:09) är klar, då kommuners och regioners ansvar i sjukvårdskedjan kommer att påverkas av utfallet i utredningen, vilket i sin tur påverkar arbetet i stort med såväl krisberedskap som civilt försvar. På samma sätt så är det idag svårt till omöjligt för en kommun att peka på de skyddsvärden som ryms inom den egna organisationen, med bäring på totalförsvaret, då varken Försvarsmakten eller sektorsmyndigheter satt ner foten

i vilket stöd de faktiskt behöver av en kommun eller vilka åtgärder exempelvis en VA huvudman behöver vidta för att ”beakta totalförsvarets behov”. Det och att det under kommande år ska genomföras ett ytterligare antal utredningar med bäring på civilt försvar och där kommuner kommer att ha ett tydligt ansvar ger en situation där planeringsförutsättningar och avsiktsförklaringar i förmåga bygger på antaganden. En ytterligare aspekt är de kommuner som utpekats som kategori 1 och av särskilt intresse ur en militärstrategisk synvinkel som av fler skäl än Forsvarsmaktens behov kan komma att behöva öka sin resiliens vid samhällskritisk verksamhet. Sammantaget ger det här en situation där utredningens tanke om ökad robusthet genom tydligare reglering blir ett slag i luften alternativt en missriktad satsning utifrån undermåliga ingångsvärden. Bättre är då att kommuner tillåts delta i planeringen från början och ges det utrymme och den tyngd inom totalförsvaret som kommuner ska ha och som pandemin visat att man inte haft, samt att finansieringen inom såväl krisberedskap som civilt försvar sker med stöd av staten. Först då kommer faktisk förmåga att byggas och den tröskeleffekt som avses att inträda.

10.4 Civilområdeschefens uppgifter

Om föregående stycke hanterar ansvarsprincipen behöver också något sägas om det kommunala självstyret. Att en Länsstyrelse i ett angränsande län ska ges möjlighet att ange takt och ton för en kommuns planeringsarbete med krisberedskap och civilt försvar utan att kommunen i fråga är med i den beredande planläggningen ger sämre förutsättningar än idag att självständigt besluta ambitionsnivå utifrån egen RSA. Hur detta arbete ska kunna ske, utan möjlighet för en kommun att överklaga ett beslut från civilområdeschefen, och utan att frånga grundlag och självstyre är något som utredningen behöver utveckla sitt resonemang kring. Utredningen har i stort ett statligt fokus men i den här punkten har det kommunala perspektivet helt fallit undan. Östersunds kommun kan därför inte annat än skarpt avstyrka denna punkt utan vidare resonemang och rekommendationer från utredaren.

YTTRANDE

4

2021-05-21

KS

I detta ärende har kommunstyrelsen beslutat. Kommundirektören har varit föredragande.

ÖSTERSUNDS KOMMUN
Kommunstyrelsen

Bo Svensson
Kommunstyrelsens ordförande

Anders Wennerberg
Kommundirektör

Svaren bör lämnas per e-post till ju.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till ju.L4@regeringskansliet.se. Ange diarienummer Ju2021/00971 och remissinstansens namn i ämnesraden på epostmeddelandet (se remiss).

§ 205

Dnr 00192-2021

Remiss - Struktur för ökad motståndskraft

Regeringen beslutade den 16 augusti 2018 att tillsätta en utredning som ska analysera och föreslå en struktur för ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar på central, regional och lokal nivå. Enligt direktiven ska utredningen utgå från Försvarsberedningens rapport Motståndskraft där en rad brister i dagens struktur lyfts fram. Utredningen föreslår en ny struktur för statliga myndigheter med tio beredskapssektorer, sex civilområden med civilområdeschefer, ett förtydligande av MBS:s roll och en ny lag om kommuners och regioners beredskap.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen antar kommunledningsförvaltningens förslag till yttrande daterat 2021-05-21 som sitt eget.

Underlag för beslut

- Kommunledningsförvaltningens förslag till beslut 2021-05-20
- Yttrande remissen Struktur för ökad motståndskraft
- Remiss - Struktur för ökad motståndskraft
- Remisskonferens SKR 2021-04-12

Beslutet skickas till

Justitiedepartementet